

Mulgi perenaised segasid kunagi kokku lollikindla pudru

Mulgid tunnistasid Karksis oma pudru lollikindlaks roaks: paned vee, kartulid ja tangud patta ning tulemus on iga kord maitsev. Tänapäeval leidub aga niisuguseidki mulke, kes pudrule laimimahla ja muud põnevat lisavad.

LK 8

Kui ikka pärast raha katsumist näpp suhu pista, võib väga hõlpsasti nakatuda mõnda seedetrakti või hingamisteede viirushaigusesse.

RUTH MÄNNIK, Viljandi haigla nakkustõrje arst

LK 4

Andmepuuk reetis turvakoodi

KURITEGU

Swedbanki spetsialistide oletuse kohaselt paigaldasid kurjategijad hiljuti Viljandi turuhoone seinas oleva sularahaautomaadi külge raskesti märgatava kopeerimis-seadme, mis imes salakavala puugi kombel endasse temast läbi käinud pangakaartide turva-andmed. Sel moel saadud teavet kasutati hiljem klientide kontodelt raha varastamiseks.

LK 3

Turuhoone küljes olev Swedbanki automaat on Viljandi üks enim kasutatavaid. Eriti palju rahvast käib selle juurest läbi nädalalõpudel, kui maainimesed tulevad linna sisseoste tegema.

MARKO SAARM

MÄLUPULGAL ON SÜNNIPÄEV!

Detsembris kõik mälupulgad 30% soodsamad.

TT Tarkvara
Lossi 20, tel 433 0070
www.tttarkvara.ee

tt tarkvara

ILM

Täna puhub edelatuul kiirusega 7–11 meetrit sekundis. Päike tõuseb Viljandis kell 8.55 ja loojub kell 15.26.

ISSN 1406-4014

Parimad töökindad saad **TAMREX** ist!

TAMREX WinterPRO 9000 talvekindad

art 44-385

HIND 25.- €

Sooja Thinsulate voodriga mugavad ja täielikult veekindlad kvaliteetkindad sobivad ideaalselt üldtöödeks külmaes tingimustes või vabal ajal kandmiseks ja sportimiseks.

TAMREX WinterPRO 6000 talvised soffkindad kitsenahast

art 44-383

SOODUSHIND 13.18 €

TAVAHIND 15.50 €

Ohukesed ja eriti mugavad töökindad talvise polüestervoodriga. Väga vastupidav pehme kitsenahk ja nailonist käesalg tagavad suurepärase mugavuse. Hea puutetundlikkus ja nägus disain. Suurepärase kindad ka vabal ajal kandmiseks.

Soojad ja paksud tekstiilkindad
art 44-333

2.90 €

Lateksvahuga soojad töökindad
art 44-328

3.90 €

Seanenahast pehmed talvised töökindad
art 44-301

4.50 €

Kitsenahast talvised soffkindad
art 44-302

6.50 €

Kitsenahast pehmed talvised töökindad
art 44-301

5.50 €

Loomanahast Hi-Vis talvised töökindad
art 44-409

8.- €

LAPLAND valged kitsenahast talvekindad
art 44-389

17.50 €

TAMREX WinterPRO 9000 talvekindad

art 44-384

HIND 19.90 €

Sooja Thinsulate voodriga mugavad kvaliteetkindad sobivad suurepäraselt üldtöödeks külmaes tingimustes või vabal ajal kandmiseks ja sportimiseks.

IGA TÖÖ JAKS
LEIDUVAD SOBI-
VAD KINDAD –
MEIE AITAME
SUL VALIDA

-15%

TAMREX OHUTUSE OÜ

Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN

Laki 5, Pärnu mnt 130, Katussepapi 35

TARTU

Aardla 114, Ringtee 37a

PÄRNU

Riia mnt 169a, Savi 3

RAKVERE

Pikk 2

VILJANDI

Riia mnt 42a

JÕHVI

Tartu mnt 30

VÕRU

Piiri 2

VALGA

Vabaduse 39

NARVA

Tallinna mnt 19c

HAAPSAALU

Ehitajate tee 2a

PAIDE

Pikk 2

Hinnad sisaldavad
käibemaksu 20%.
Ial kehtivad kuni 28.02.2014
või kuni kaup on jätitud!

JUHTKIRI

Küsimus on teostuses

Männimäe Selveri pitsabaaris sisse seatud lugemisnurga vähesest populaarsusest ei maksa teha liiga kaugele ulatuvaid järeldusi. Tõele au andes polnud see isegi mitte pool, vaid veerand lahendusest.

Viljandi linnavalitsus teatas eile, et otsustas lõpetada uuest aastast Männimäe piirkonna perioodika lugemisnurga tegevuse, sest see ei ole leidnud aktiivset kasutamist. Piisab aga vaid mõelda sellele, mida too Pappa Pizzas asuv nurk endast kujutab, jõudmaks arusaamale, et küsimus pole Viljandi suurima elurajooni inimeste lugemishuvis, vaid asja teostuses.

Lugemisnurga äpardumisest ei tohi välja lugeda, et seda pole Männimäele vaja, vaid et niisuguseid neljandiklahendusi tuleb edaspidi vältida.

Viljandi linnaraamatukogu juhataja Reet Lubi sõnad tänases lehes igatahes kinnitavad ülaltoodud mõttekäiku. Tema ütlemist mööda on paljud männimäelased kodulähedast raamatukogupunkti taga igatsenud. Pelgalt lugemissaa- list neile aga ei piisa, vaja on ka võimalust raamatuid tagastada.

Kõike seda arvesse võttes saab tõdeda vaid üht: sulgedes praeguse Männimäe lugemisnurga, parandab linnavalitsus ühe apsu, kuid ei lahenda muret.

Endine linnavalitsuse liige, reformierakondlane Tauno Tuula märkis Sakalas hiljuti, et seekord sotsidega koalitsiooni moodustanud Isamaa ja Res Publica Liit (IRL) oleks justkui unustanud, et kuulub Viljandis võimuliitu juba mitmendat koosseisu järjest. Siinkohal on tõesti paslik märkida, et kultuurivaldkonda juhtiv abilinnapea on teist ametiaega IRL-i kuuluv Ardo Agasild. Eelmist linnavalitsust seega olukorra kujunemises süüdistada ei saa.

REPLIIK

Mustad kastid

Paljud lugejad alustavad lehe sirvimist tagantpoolt ja peatuvad esimesena surmakuulutustel. Niisugune huvi on inimlik ja arusaadav.

Kui nüüd aga võrrelda võrreldamatut ehk seda, kui suur leheruum on surmakuulutuste päralt ja milline killuke jäetud sünniteadetele, siis see räägib iseenda eest. Liiati on sünniteate asemel järjest sagedamini kirjas, et eelmisel päeval ei sündinud ühtegi last.

Fakt on see, et toonekured ei jõua vikatimehega sammu pidada. Kui sünnitusosakonda tuleb tulevikus võib-olla koomale tõmmata, siis matuseäri aina laieneb. Seis on liigagi ebavõrdne. Eriti ebaõiglasena tundub hiljutine liiklusõnnetus, mis röövis korraga kahe Viljandi inimese elu.

Linnas, kus iga elu on hinnas, peab midagi ette võtma. Alustada tuleks aga iseendast, sest ainult suurem ettevaatlikkus võib päästa musta kasti sattumisest. Ja alati ei aita seegi.

KETLIN BELJAEV

Sakala
433 0054

Lugemisnurga äpardumisest ei tohi järeldada, et seda pole Männimäele vaja, vaid et niisuguseid neljandiklahendusi tuleb edaspidi vältida.

OLEN VAREMGI kirjutanud plaanierimise vajalikkusest. Tuletan siinkohal meelde vaid, et riigisiseste ja Euroopa Liidu fondide kaudu investeringuteks eraldatava raha kasutamine on otseselt seotud maakondliku arendusstrateegiaga. Alles siis, kui investeringuobjekt kajastub arengustrateegias, muutub rahastamine võimalikuks. See tähendab aga, et kõik eeldused raha saamiseks on olemas.

Strateegiat koostades oleme paljude arutelude jooksul jõudnud ühisele arusaamisele, et suurimad väärtused on meie inimesed, aineiline toimetulek ja eneseteostusvõimalused. Esmapilgul lihtne töö muutub keeruliseks hetkest, kui hakka- me ühiseid kokkuleppeid sõlmima ja eelistatud tegevusi paika loksutama.

Kuigi uues maakonna arengustrateegias käsitletakse paljude eluvaldkondade arengusuundi, soovin seekord arutleda just põhitõdede üle, millest lähtub kõik ülejäänud.

MULLE JÄID JUBA ülikooliajast meelde ühe filosoofiaõppejõu sõnad: «Kontekst on kõige olulisem, sest määrab mõttekuse. Kui kontekst paigast nihkub, muutub kogu pilt nagu kaleidoskoobis. Samas teame, et taustsüsteem ongi pidevas muutumises.» Elu näitab sageli nende sõnade paikapidavust. Küsime mõnikord, mis meist saab, kui nii paljud Eesti inimesed kolivad elama kas

EUROOPA PARLAMENT võttis vastu Euroopa Liidu uue eelarve aastateks 2014–2020. Selle maht on ligi triljon (üks ja kaks- teist nulli) eurot, mis võrdub peaaegu 125 Eesti riigi eelarvega.

Eesti saavutas läbirääkimistel hea tulemuse. Tänu korras rahandusele, konstruktiivsele asjaajamisele ja heale kuvandile suhtuti meie soovidesse lugupidavalt. Tulemused on rahaliselt mõõdetavad: seitsme aasta jooksul toetab euroliit Eesti arengut 5,89 miljardi euroga. Saavutasime ka erandi ühtekuuluvuspoliitika investeringutes, millega võitsime juurde 350 miljonit eurot.

KUIGI EUROOPA LIIDU eelarves tehtavad muudatused on meile tihti liiga aeglasel, võib paljude suundumuste üle ometi heameelt tunda. Võrreldes praegu kehtiva eelarvega suu-

LEMBIT KRUUSE

Viljandi maavanem

välismaale või valivad maapiirkondadest ümberasumise suu- rematesse keskustesse. Kurde- takse, et meie suurim probleem on inimeste väljaränne. Kuid kas see ikka on nii või räägime siiski inimeste ümber- paiknemisest?

Sisuliselt räägime ühesta- mast asjast, kuid väljarändest mõtleme kui traagikast, ent inimeste ümberpaiknemist pea- me elu igapäevaseks osaks.

Mõned asjad juhtuvad ajas- tu määrgina meist olenemata. Kui piirid on lahti, siis liigutak- segi. See on vabaduse hind – tunnetatud või tunnetamata paratamatus.

Väidan, et kõik inimesed on oma valikutes vabad liikuma sinna, kus neile rohkem meel- dib. Järelikult meeleheitlik te- gevus selle nimel, et kusa- gil inimesi väevõimuga kinni hoida, tänapäeval enam ei toimi. Meil kõigil tuleb aga muutunud as- jaolusid arvestades märksa enam panustada tegevustesse, mis tekitaksid inimestes soovi vabatahtlikult meie piirkonnas elada ja siia tagasi tulla.

Arvestada tuleb sedagi, et tagasituleku tee on mineku omast piltlikult öeldes alati pi-

ARTO AAS

riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni esimees Reformierakond

reneb oluliselt teadus- ja aren- dustegevuse rahastamine. Eraldi eelarve sündis üleeu- roopaliste transpordi- ja ener- giaühenduste loomiseks. Ees- tile tähendab see Rail Balticu raudteed ning võimalikku veel- datud maagaasi terminali koos Eesti-Soome gaasitoruga Bal- tic Connector. Euroopa Liidu põllumajandussubsiidiumide osa uues eelarves väheneb, samal ajal liikmesriikide põllu- meeste jaoks makstavad toetused ja konkurentsitingimused üht- lustuvad.

Veel mõni aeg tagasi õhuta- sid opositsiooni liikmed paani-

PRÄÄNIK

Pühapäeval pärimusmuusika aidas peetud Viljandi vaba waldorfskooli heategevuslik jõu- lulaat kujunes rahvarohkeks.

Strateegia põhitõed

”**Meeleheit- lik tegevus selle nimel, et kusa- gil inimesi väevõi- muga kinni hoida, tänapäe- val enam ei toimi.**

kem. Ükski äraminek ei jää kehva tee tõttu ära, küll aga võib seetõttu ära jääda tagasi- tulek. Teisisõnu: taristute aren- damises mingeid mõõndusi te- ha ei tohi.

ESMAJOOONES PEAN silmas tee- devõrgustiku, elektriühenduste ja Eesti puhul ka interneti- ühenduse arendamist. Kiire rongiliiklus ei olegi selles val-

guses enam oluline pealinna jõudmiseks, vaid eelkõige üks peamisi argumente sealt taga- situlekuks.

Parimate lahenduste ja ta- ristute loomiseks on eelkõige vaja plaani. Head plaani. Kindlasti tuleb eristada tähtsaid va- jadusi aisejärgulistest ja tei- nekord isegi pseudotarvidus- test. Pean silmas seda, kui min- gi vajaduse rahuldamiseks lü- katakse kopp maasse ja haka- takse ehitama, arvestamata piirkonna võimalusi ja inimes- te tegelikke vajadusi. Sageli saab neid nõudmisi katta pal- ju lihtsamalt, tehes omavahel koostööd ja kohandades juba olemasolevaid võimalusi.

TULEVIKUPERSPEKTIIVI ja -trende arvestamata jättes võib tekkida olukord, kus tugevam ketilüli võib saada meile saa- tuslikuks. Kui keti tugevust saab suurendada nõrgemat lü- li järele aidates, siis mittevaja- likud investeringud tekitavad põhjendamatuid kulusid veel kümneid aastaid ning tegelike vajaduste rahuldamiseks nii- moodi raha ei jätku. See tähen- dab sisuliseks tegevuseks nei- le inimestele, kes vabatahtli- kult soovivad siin olla, ja neile, kes tahavad siia tulla.

Arendusstrateegia ees- märk on leida tasakaal inves- teeringute ja tegelike vajadus- te vahel. Viljandimaa uus aren- gustrateegia järgnevatel aast- takümneteks jõuab kaante va- hele 31. märtsiks 2014.

Euroraha – hirmutav legend ja tegelikkus

kat, et pärast 2013. aasta lõppu euroraha kaob. Reaalsus on see, et aastatel 2014–2020 saab Eesti 907 miljonit eurot roh- kem kui varasemal perioodil. Ja seda ajal, mil esimest korda ajaloos on Euroopa Liidu järg- mise seitsmeaastase finantspe- rioodi eelarves vähem raha kui sellele eelneval perioodil.

Ka praegu levib avalikku- ses hirmutav legend, et järgmi- sel Euroopa Liidu eelarvepe- rioodil, mis algab 2020. aastast, tabab Eestit katastroof: vaese ja saamatu Eesti eurora- hakraanid keeratakse kinni ning järgnevad allakäik ja ahastus.

TEGELIKULT ON MEIE ees kaks võimalikku arengut. Esimese järgi on Eesti 2020. aastal nii jõukas, et ei vajagi enam seni- ses mahus Euroopa Liidu abi- raha. Teise, väiksemat jõukust prognoosiva stsenaariumi jär-

gi saame euroraha endist viisi edasi. Paanikaks pole põhjust.

Kindlasti on meie eesmärk saada jõukaks riigiks, mis enam abi ei vaja. Ja kindlasti peame olema ettenägelikud ning investeerima Euroopa Liidu raha jätkusuutlikult, hoidu- des täiendavate püsikulude ja ajutiste hüvede tekitamisest.

ÕPPIDES MÕÖDUNUD perioodi kogemustest, on valitsus koos riigikoguga kinnitanud järgmi- se eelarveperioodi üleriigili- sed prioriteedid: kvaliteetne haridus, suur tööhõive, konku- rentsivõimeline majandus, pu- has looduskeskkond ja korrali- kud transpordivõimalused.

Panen nii otsustajatele kui igale inimesele südamele, et teeksime endale selgeks, milli- seid võimalusi Euroopa Liitu kuulumine pakub, ja kasutak- sime kõiki neid võimalusi pari- mal võimalikul viisil.

PIITS

Viljandis varastati eelmisel nädalal pangakaartide turva- andmeid.

UUDISED

Toimetaja MARKO SUURMÄGI, 433 0042, sakala@ajaleht.ee

PANGAKONTOD

Automaadi küljes olev seade avas tee vargustele

RANNAR RABA
rannar.raba@ajaleht.ee

Kurjategijad kasutasid Viljandi turuhoone seinas oleva Swedbanki automaadi juures salaseadet, et selle kogutud andmetega teisel pool maakera inimeste kontodelt raha varastada.

Viljandi valla elanikku Lea Missik tabas läinud laupäeval Leola toidupoes ebameeldiv üllatus, kui kassas ilmnes, et tal pole võimalik oma pangakaardiga ostude eest tasuda.

«Esialgu polnud mul aimugi, miks see ei tööta. Alles hiljem nägin, et pank oli juba hommikul minu telefonile saatnud SMS-i, mis ütles, et kaart on turvalisuse huvides suletud,» meenutas ta.

Õhtul internetipanga kaudu kontot kontrollima minnes nägi Missik, et tema teadmata on kontolt kolmes võrdses jaos broneeritud kopsakas summa, kokku 462,93 eurot. Kes ja miks seda oli teinud, jäi esialgu saladuseks, sest väljavõttes toodud selgitused koosnesid vähikule mittemidagiütlevatest sõnadest ja numbristest.

Et nädalavahetusel on Swedbanki Viljandi kontor suletud, avanes segaduses kliendil esimene võimalus juhtunu tagamaade kohta selgitust nõuda alles eile hommikul. Seejuures jäi talle juhuslikult kõrva, et samasugune küsimus oli huulil veel mitmel samal ajal teenindussaalil viibival inimesel.

Kahju lubati hüvitada

Lea Missik kuulis tellerilt, et suure tõenäosusega on keegi salaja tema pangakaardi turvandmed kopeerinud, valmistanud võltsitud kaardi ja sellega tema kontolt sularaha välja võtnud. Ehkki see, kus ja kuidas täpselt teave kurjategijate kätte jõudis, jäi esialgu selgusetuks, olevat panga töötaja andnud Missikule lootust, et hiljemalt 30 päeva pärast on soovimatud broneeringud kadunud ning ta võib oma raha taas vabalt kasutada. «Selliste juhtumite vastu pidavat neil mingi kindlustus olema,» lausus Missik.

Sellest, et Viljandis on viimasel ajal ette tulnud hulk analoogseid juhtumeid, andsid aimu eile Sakala järelepärimise peale nii politseist kui Swedbanki Tallinna peakontorist laekunud vastused.

Panga pressiesindaja Mart Siilivask tunnistas, et suure tõenäosusega on hiljuti Viljandi turuhoone pangautomaadi

Esialgse oletuse kohaselt kasutasid kurjategijad varguste ettevalmistamiseks kopeerimiseseadet Viljandi turuhoone küljes oleva Swedbanki automaadi juures. Mis summas ja kui paljudele inimestele kahju tekitati, peab tuvastama juurdlus.

MARKO SAARM

küljes olnud kopeerimiseseade ehk skimmer, mis talletas endasse sealt läbi käinud kaardide magnetribal oleva info ning tuvastas PIN-koodid. Hiljem kopeeriti andmed Eestist kaugel, nähtavasti Indoneesias juba uutele kaartidele ning võeti nendega sealsetest automaatidest sularaha välja.

Kümned inimesed

Millal täpselt skimmer turu juures surises, on esialgu segane, kuid esmajoones peab pank silmas läinud nädala teist poolt. Samas on tähelepanuväärne, et Lea Missik väidab end viimati sealt raha võtnud olevat 1. novembril. Niisiis pole võimatu, et seadet on turu juures kasutatud eri päevadel pikema perioodi vältel. Teiste pangautomaatide kuritarvitamist pole esialgu alust kahtlustada.

Kahju saanud klientide arvu ei osanud Swedbanki esindaja eile öelda, kuid märkis, et neid on kümneid. «Informeerim-

SKIMMER

Turvalisuse huvides tuleks klientidel regulaarselt oma pangakaardi PIN-koodi vahetada ning olla sularahautomaatide juures tähelepanelik.

- Salajase kopeerimiseseadme ehk skimmeri kasutamisele automaadi juures võivad viidata rippuvad juhtmed, vilkadad või logisevad detailid, aga ka suured liimi- või lõhkumissäljed.
- Samuti tuleks valvas olla, kui ilmnevad takistused kaardi pilusse sisestamisel või sealt väljavõtmisel.
- Olles eeltoodud asjaolusid märganud, tuleks neist kohe panga klienditoe numbrile teada anda.

Allikas: Swedbank

me kohe kõiki, kelle kaardiandmed võivad olla ohustatud, ja anname märku vajadusest vahetada kaarti või PIN-koodi,» rääkis ta. «Kinnitame, et kui klient on kahju saanud ja uurimine tuvastab, et ta käitus igati korrektselt, maksab pank kaotatud raha kinni.»

Politsei- ja piirivalveameti pressiesindaja Ragne Keiski sõnul oli eile lõunaks kõnealu-

se teema ühe avalduse kaudu jõudnud ka nendeni, kuid seda polnud teinud pank, vaid üks eraisik. Kodanik väitis oma avalduses, et tema kontolt läks möödunud nädalavahetusel väikestes kogustes kaduma kogu seal seisnud summa. Kodanik ise olevat kaarti viimati kasutanud 6. detsembril ning kohe järgmise päeva hakul sai ta teate selle sulgemisest.

25

Sündide arv kukkus novembris Viljandimaal järsult. Kuu ajaga registreeriti maakonnas 25 sündi. Aasta tagasi tuli novembris ilmale 42 ning tänavu oktoobris 43 last.

Traditsiooniline waldorfkooli jõululaat tõi pühapäeval pärimusmuusika aida suure saali rahvast täis.

MARKO SAARM

Jõululaat oli menukas

Kümnes waldorfkooli jõululaat meelitas pühapäeval pärimusmuusika aida suure hulga inimesi. Eilseks polnud kogunenud rahasummat veel kokku arvatud, kuid kogu saadud tulu läheb waldorflasteaia uue hoone ehitamise toetuseks.

«Laat möödus väga hästi, väga palju inimesi käis ja ma arvan, et kõik jäid rahule,» ütles laada peakorraldaja Karin Siig.

Kohapeal müüdi kooli õpilaste ja nende vanemate valmistatud toodangut ja loomingu. Kauplejate hulgas olid Ahhaa teaduspood, Viljapoi pood, Murese talu, Saarik ja Sää-Aaviku talu ning

paljud teised. Rahvast rõõmustasid kohvik ja õnneloos.

Jõuluteemalisi töötubasid juhtisid lapsevanemad ja õpetajad. «Ühes töötoas sai teha jõulukaarte, seal kasutati noeltehnikat. Villa töötoas meisterdati ehteid: kuuseehteid ja päris ehteid. Veel valmistati ja kaunistati küünlaid,» kirjeldas Siig jõululaada tegevusi.

Üles astusid Juhan ja Janne Suits, Ruslan Trochynskyi, Viljandi muusikakooli õpilased, Eve stuudio ja mitmed teised. Päeva kuumima etteastega «Tuld ilma suitsuta ei tee» tulid välja Trochynskyi ja Suitsu pereansambel. (Sakala)

President tunnustas vabatahtlikke

President Toomas Hendrik Ilves tunnustas pühapäeval Pärnu kontserdimajas parimaid vabatahtlikke. Viljandimaalt kuulusid nende hulka lennuklubi eestvedaja Heinar Kalam ning Pilistveres tegutsevad Hermann ja Pille-Riin Kalmus.

Heinar Kalam pälvis tunnustuse Viljandi lennuklubi ning Sakalamaa õhuasjanduse klubi eestvedamise eest. 71-aastane Kalam pälvis paar nädalat tagasi Viljandimaal parima vabatahtliku auhinna, sest suuresti tänu temale on suudetud säilitada Viljandi külje all Päril asuv lennuväli.

Abielupaar Hermann ja Pille-Riin Kalmus on enda peale võtnud Pilistvere elu edendamise. Nad veavad koos Pilistvere kogudust, on mitmetulundusühingute Pillistfer ja Hoia Oma Tervist eestvedajad ning kuuluvad seltsingusse Pilistvere Noored.

Riigipea nimetas vabakondlikku tegevust tänapäeva Eesti normaalseks osaks. Ta rõhutas, et ei ole mõtet riiki ja vabatahtlikku tegevust omavahel vastandada. «Ilma vabatahtliku tegevuseta on riik kõle ja kalk ning pahatihiti on nii, et nendes riikides, kus pole kodanike vabatahtlikkust, pole ka demokraatiat,» ütles president Ilves. (Sakala)

Heinar Kalam

Pille-Riin Kalmus

Hermann Kalmus

Bakterid raha pealt ise suhu ei hüppa

ÜLLAR PRIKS
yllar.priks@ajaleht.ee

Omanikku vahetades jääb rahatahele külge mitmesuguseid haigusepõhjustajaid ning võttes arvesse, et samad rahatahed on kasutusel kogu Euroopas, võiks arvata, et oht nakatuda on kordistunud. Hügieeniharjumused ja koos nendega ka tervis on aga endiselt suuresti inimese enda kätes.

Viljandi haigla nakkustõrjarsti Ruth Männiku sõnul ei tule eestlastel karta, et koos rahatahtedega jõuavad siia ka kaugete maade haigused.

«Riikide vahel liikumine võtab aega ja piisnakkused hävivad juba mõne päevaga. Loomulikult leidub ka selliseid baktereid, mis püsivad elus paar nädalat, aga raha on meil ju kogu aeg liikunud,» selgitas Männik. «Pealegi peab baktereid olema kriitiline kogus. Näiteks salmonella puhul peab see nakatumiseks olema ikka päris suur.»

Bakterid on kõikjal

Väitega, et raha on iseenesest väga must, Ruth Männik nõustub. «Kätepesemine on seega täiesti asjakohane. Kui ikka pärast raha katsumist näpp suhu pista, võib väga hõlpsasti nakatuda mõnda seedetrakti või hingamisteede viirushaigusesse,» rääkis Männik ning nentis, et paraku arvatakse, et hingamisteede nakkused levivad ainult otse ja piiskadena. «Nakatumiseks ei pea teisele näkku kõhima. Suurem osa lähinakkusi saadakse pindade vahendusel.»

Männiku sõnul on peale raha veel hulk muid ohuall-

kaid, mida teinekord tähele ei panda. «Võtame kas või ukseelingid või ostukärid. Neid küll puhastatakse aeg-ajalt, kuid olen oma silmaga näinud, kuidas väike laps istub kärus ja lakub käepidet. Igatahes peaks töölt koju tulles kõigepealt pesema käed.»

Mingi võimalus nakatumiseks jääb Männiku sõnul alati – näiteks toiduainete pakendeid väljastpoolt ju ei pesta.

Gripilainest ei pääse

Talveperioodil on nakkustõrjarsti sõnutsi liikvel eeskätt noroviiruse nakkused, mille põhilised sümptomid on kõhulahtisus ja oksendamine.

Igatalvine gripilaine jääb tema arvamusel kohaselt uude aastasse. Et grippi võivad haigestuda igas vanuses inimesed, tuleks vaktsineerimist kaaluda kindlasti neil, kes põevad kroonilisi hingamisteede või südamehaigusi, samuti verevedeldajate tarbijatel ja diabeetikutel.

Vajaliku info saamiseks soovitas Ruth Männik pöörduda perearsti poole. «Praegu ei ole veel sugugi hilja lasta selle hooaja kaitsest ära teha,» lausus ta.

Arsti ütlemist mööda on väike võimalus säilitada immuunsus ka siis, kui ühel aastal vaktsineerimine vahele jääb, kuid sellele ei maksa loota. «Gripp ründab poolkeralt poolkerale ja seda, kui palju see vahepeal muutub, ei ole võimalik ennustada,» põhjendas ta vaktsineerimise vajalikkust.

Samas nentis Männik, et eestlaste suhtumine vaktsineerimisse on üsna leige. «Mujal Euroopa riikides olakse palju aktiivsemad ning vaktsineeritakse lausa asutuste kaupa. See on mõistlik ainult siis, sest pärast, et inimene ei nakataks oma pereliikmeid,» leidis Männik.

Et raha vahetab tihti omanikku, tuleks nakkuste vältimiseks pärast selle puudutamist kindlasti käsi pesta.

PEETER KÜMMEL

Riik maksis hobistsijatele

Muinsuskaitseamet on tänava maksnud hobiuurijatele kokku 34 800 eurot leiutasu selle eest, et nad on avastanud leiud ja muistised korrektselt riigile andnud.

1000 eurot sai inimene, kes leidis tänava rauaageid esemeid Viljandimaalt.

5. detsembriks olid hobiuurijad või maaomanikud riigile üle andnud 78 kultuuriväärtusega arheoloogilist üksikleidu või leiukogumit, millest umbes kolmandiku konserveerimine ning eksperdi-

hinnangute koostamine veel kestab.

Suurim, 11 300 euro suurune leiutasu määrati hobistsijale, kes leidis Ida-Virumaalt kultuuriväärtusega esemeid ning Kohtla külast Eesti suurima rauaage ohrverdupaiga.

Lisaks tunnustati 9500 euroga Laiuse aarde leidjat Jõgevamaal, 5000 euroga Kõue vallas aarde leidnud hobist leiutaja ning 5000 euroga Kurna külas kaks aaret leidnud hobiuurijat. (BNS)

Eile pärastlõunal olid kõik esmaspäevased päevalehed lugemisnurga riulis olemas, kuid varasemad ajalehed kadunud.

MARKO SAARM

RAAMATUKOGU

Linn suleb söögikohas asuva lugemispunkti

MARKO SUURMÄGI
marko.suurmagi@ajaleht.ee

Viljandi linnavalitsus otsustas uuest aastast sulgeda Männimäe Selveri pitsabaaris asuva lugemisnurga, mis avati alles poolteist kuud tagasi.

Linnaraamatukogu tegi ettepaneku ajalehtede ja ajakirjade lugemiseks mõeldud perioodikanurk sulgeda, sest see pole leidnud aktiivset kasutamist.

Raamatukogu direktori Reet Lubi sõnul ei ole linnakodanikud seitsme nädala jooksul Pappa Pizzas paiknevat pe-

rioodika lugemisnurka agaralt kasutama hakanud.

«Et lugemisnurgas ei ole raamatukogu töötajat, on ilmnenud probleeme: perioodikat on määratud ning ajalehti ja ajakirju ei leia hästi üles, sest lugejad pole neid õigesse kohta tagasi pannud,» kirjeldas Lubi olukorda ning lisas, et inimeste tagasiside on olnud negatiivne.

Pappa Pizza omanik Silver Säreva nõustus raamatukogu direktori jutuga. «Inimesed ei leidnud ajalehti tööpoolest üles. Alles mõni päev tagasi juhtus, et ühel hetkel olid kõik päevalehed kadunud,» meenutas ta. «See lugemisnurk ei läinud käima.»

3000 eurot aastas

Järgmiseks aastaks oli raamatukogul kavas Männimäe lugemisnurka perioodikat tellida praeguse hinnakirja järgi 687,76 euro eest. Sellele pidanuks lisanduma veel 2400 eurot, mis on Pappa Pizzale makstav rendikulu aastas. Mis ajakirjanduse tellimiseks ning rendi maksmiseks mõeldud rahast edasi saab, ei osanud Reet Lubi arvata.

Viljandi abilinnapea Ardo Agasilla seletust mööda on nimetatud summa praeguses eelarvekavas kirjas rendimaksete ning perioodika tellimise eest tasumiseks. Jaanuariks ootab linnavalitsus aga raamatukogu juhatajalt ettepanekut, kuhu raha ümber suunata. «Minu arvates võiks see ikkagi raamatukogule jääda,» lisas Agasill.

Silver Säreva lausus, et Pappa Pizza võtab uuest aastast lu-

ÜKS KÜSIMUS

Viljandi linn maksis kaheksa ruutmeetri suuruse lugemisnurga eest pitsabaari pidajale üüri 200 eurot kuus ehk 25 eurot ruutmeetri eest. Kinnisvarabüroo Uus Maa Viljandi kontori juhataja Reet Raudsepp, kas see on tavaline turuhind?

Ruutmeetri hinnana tundub selline summa tohtu suur, aga nii väikeste pindade puhul ei kehti tavalised reeglid. Kui võtta üürile hästi väike pind heas kohas, võib ruutmeetri maksumus kujuneda väga kalliks. Kui vaadata lugemisnurga suurust ja asukohta, pole selline hind midagi erilist.

MARKO SUURMÄGI

gemisnurga alt vabanevad kaheksa ruutmeetrit endale tagasi.

Lubi hinnangul on lugemisnurga tööhoidmise kulud suured, kuid sellest saadav kasu linnaelanikele väike. «Kõikidel nimetatud põhjustel tuleks Männimäe lugemisnurga ülalpidamine lõpetada ning kasutada olemasolevat raha lugejate paremaks teenindamiseks peamajas,» ütles ta.

Alternatiivi ei ole

Kui Männimäe lugemisnurk suletakse, jäävad lugemissaal ja raamatukogu vaid kesklinna. Reet Lubi rääkis, et männimäelased on raamatukogule andnud palju tagasisidet ning nad soovivad, et Viljandi suurimas elurajoonis raamatukogupunkt siiski oleks. Inimesed ei taha aga pelgalt lugemissaal-

li, vaid ka võimalust laenatud raamatuid tagastada.

Abilinnapea Ardo Agasilla sõnul on linnavalitsus koos linnaraamatukoguga kaalunud Männimäe lugemisnurgale alternatiivne, kuid kahjuks ei ole leitud ühtegi sobivat varianti.

Agasill tõi välja, et arendatud on koduteenuse pakkumist, mida linnakodanikud on aktiivselt kasutama hakanud. Nimetatud teenust pakub raamatukogu neile linlastele, kes ei ole tervisliku seisundi tõttu võimelised ise raamatukokku minema. Samas ei anna koduteenus võimalust lugeda päevalehti ning ajakirjad, mida koju laenatakse, on vähemalt kahe kuu vanused.

Pappa Pizza lugemisnurk avati 16. oktoobril ning selle põhjus oli Viljandi linnaraamatukogu Männimäe osakonna kesklinna üleviimine.

Šaakali võib Eestist välja küttida

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Ehkki šaakaleid pole meil palju, on teateid selle liigi esindajate nägemisest tulnud mitmelt poolt. Nii on šaakal lisatud ka küttitavate loomade nimekirja.

«Kuidas ta Eestisse on levinud või kui palju teda on, seda ei tea keegi,» ütles keskkonnaagentuuri ulukseire osakonna peaspetsialist Inga Jõgisalu. Ta selgitas, et küttimis luba on antud sellepärast, et šaakal on võõrliik ja tuleks Eestist hävitada.

Hirmul on tihti suured silmad

Šaakali kohtamisest on muu hulgas räägitud ka Suure-Jaani kandis. Viljandimaa jahimeeste liidu juhatuse esimees Mart Tasane ütles selle jutu peale, et ilmselt on hirmul suured silmad. «Ma ei usu hästi, et šaakal Viljandi maakonda on jõudnud,» sõnas ta.

Teateid võimalike isendite kohta on Inga Jõgisalu sõnul tulnud mitmelt poolt, aga paljud neist ei ole tõepärased tundunud. «On mindud vaatama, kas tõesti on šaakal, ja siis on see loom osutunud kärnas kährikuks või rebaseks,» rääkis ta.

Meile lähimad šaakali levialad on Ungaris ja Austrias. Inga Jõgisalu sõnul pole teada, kui palju Eestis šaakaleid elab. Matsalu kandis on keskkonnaameti töötajad uurimas käinud ja tundub, et neid võib seal olla paar pesakonda.

«Küttitud on šaakaleid ainult kahes kohas: märtsis Läänemaal Massu kandis ja nüüd augustis Kiviõli jahipiirkonnas,» rääkis ta.

Massus saadi kätte noor emasloom ja Kiviõlis täiskasvanud isane.

Mart Tasane ütles, et ka Hiiumaal olevat šaakalit nähtud, aga siiski ei usu ta, et liik nii ruttu levib. «Muidugi ta võib levida, aga ainult sel juhul, kui keegi on teda siia vägisi sisse toonud. Aga ei usu, et nii rumalaid inimesi leidub.»

Šaakalile tehakse DNA-analüüs

Toidukonkurent on šaakal siin peamiselt rebastele ja kährikutele. «Aga hea elu tal meie metsades pole, sest hundid murravad šaakaleid,» tähendas Jõgisalu ja lisas, et kui šaakal peaks Eestis kanda kinnitama, läheb ta nendele aladele, kus hunte ei leidu.

Välimuselt meenutab šaakal natuke kährikut ja rebast, aga on viimastest veidi kõrgem. «Ajab segadusse, kui esimest korda näha,» sõnas Jõgisalu.

Nendele kahele šaakalile, kes Eestist on kätte saadud, tehakse Tartu ülikoolis DNA-analüüs, et teada saada, kas asuvad isendite kõige lähemad sugulased.

Šaakaleid võib küttida 1. oktoobrist 31. märtsini.

Tänavu kuusekaunistamise konkursil ühte võidupuud välja ei kuulutatudki. Igaüks kolmest žüriiliikmest valis oma lemmiku. Fotol on kaks võidukuuske. Valgete inglitega puu ehtisid Susher-Vusher nime alla koonud Karksi-Nuia noortekeskuse esindajad ning füüsalite ja samblaga puu pärineb Karksi külamajast.

JÕULUPUU

Kuused võtsid võistlusel mõõtu

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Kui Karksi valla kultuurikeskuse juhataja Kai Kannistu laupäeval võistlusel «Jõulupuu 2013» oma õega kahasse loodud võistkonnas kuuske ehtis, tähendas ta, et tema ametis jääb jõulude nautimise aega õige napiks.

Kultuuritöötajatel on lihtsalt jõuluürituste korraldamisega käed tegemist täis. Aga isegi kui tööd on palju, saab võtta mõne hetke selle tulemuse nautimiseks. Nii vaatas Kannistu uhkusega kümmet inglite, rooside, küünalde ja käbi-dega ehitud võistlustööd.

«Üks kuusk on veel kaunistamata,» viitas ta rohetavale puule enesest veidike eemal.

Selle puu kaunistajad panid alles tagaruumis ehteid kokku. Aga neil selleks oli, sest žürii asus kõigi 12 pühaderõivais puu seast kauneimat välja valima lõuna ajal.

Kui asjatundjad

olid jõulupuud üle vaadanud, tunnistas üks kolmest žürii liikmest, Tori kultuurimaja juhataja ja florist Argo Juske, et kuna iga ühele meeldis ise puu, nad ühte võitjat välja ei kuulutanudki ning kõik žürii liikmed valisid oma lemmiku.

Argo Juskele meeldis kõige rohkem puu number kolm, mille olid ehtinud Susher-Vusher nime alla koonud Karksi-Nuia noortekeskuse esindajad. Seesama valgete inglitega puu pälvis ka rahva lemmiku tiitli.

Teine hindaja kunstnik Kai Kütt andis oma esikoha Karksi külamaja füüsalite ja samblaga kaunistatud kuusele, mis võistluse number nelja all.

Et kuusekaunistamisvõistlusega samal ajal peeti keskuses käsitöölaata, leiti kolmas žürii liige laadalistest. Üllatuskohtunik Heiki Vahter hindas oma lemmikuks Karksi-Nuia lasteaia kire-

Nagu eelmisel aastal otsustasid Karksi külamaja naised Riina Hupponen ja Tea Saaremägi kaunistada kuuse looduslike vahenditega.

graafilise kuuse kaunistused olid näiteks nuku mõõtu Kihnu seelikud.

Kahe kuuse ehtimiseks oli inspiratsiooni saadud noodistikust. Näiteks olid okste külge riputatud noodipaberist torbikud. Muusikakooli jõulupuu kujutas endast sinisest läikpaberist ja mullikilest koonust, millele oli kuldsest traadist noote keerutatud. Mõõdujad nimetasid seda alternatiivkuuseks.

Oli veel teinegi ebatraditsiooniline jõulupuu. See oli meisterdatud suuremate ja väiksematest puukstest ning kaunistatud kirevate ehetega. Oksapesas istus valge hani, mis seekord ei pidanud märkima küll jõuluhane, vaid valget varest.

Viljandi ilmajaam jätkab inimeseta

AIVAR AOTÄHT
aivar.aotaht@ajaleht.ee

Keskkonnaagentuur on tõstnud tähtsale kohale automatiseerimise ja seetõttu koondatakse uuest aastast Viljandi ilmajaama meteoroloog.

Jaam jätkab tööd automaatsena nagu veel 15 mujal Eestis asuvat jaama, mille töö korraldatakse 1. jaanuarist samamoodi ümber. Viljandi maalt on nende seas ka Massumõisa sademete mõõtejaam.

Keskkonnaagentuuri pressiesindaja Kadri Kauksi ütlemist mööda soovitakse muudatustega jõuda tulemuseni, kus vaatluste andmed kogutakse automaatselt.

«See eeldab ühtlasi inimtööjõu järkjärgulist vähendamist, mida on ka eelmistel aastatel tehtud,» lausus ta. «Säärane vaatlusvõrkude moderniseerimine on vajalik, et vastata tänapäevastele ja rahvusvahelistele nõuetele keskkonnaseire valdkonnas ning tagada seeläbi rahvusvaheliste direktiivide ning seadusandlusega ettenähtud ülesannete täitmine operatiiv-, seisundi- ja uurimusliku seire valdkonnas.»

Enamikule koondatavatele, välja arvatud Massumõisas ja Otepääl, pakub keskkonnaagentuur edaspidiseks käsunduslepingut, mille maht ehk töö hulk sõltub jaama eripärast.

Jaamade automatiseerimise tõttu ei tehta edaspidi ka mõningaid vaatlusi. Nagu Kauksi loetles, on need ümburse lumega kaetus, lume lastuse iseloom, külmumissügavus ja maapinna seisund. Juba varem on lõppenud pilveliikide vaatlused. Käsunduslepingutega loodab agentuur jätkata lumemöödistamist – lumikatte paksuse, veevaru ja tiheduse määramist – ning talletada jäänähtusi.

Praegu on keskkonnaagentuuril üle Eesti 107 mitmesugust ilmastikujaama. Ööpäev läbi töötavad inimesed Tõraveres, Võrus, Saugal, Harkus, Vilsandil ja Väike-Maarjas. Lisaks on jaamu, kus inimene käib töö päeval.

Küsimusele, kui töökindel on täisautomaatne ilmajaam, vastas Kauksi, et elektr ja side olemasolu korral on need üsna töökindlad. «Peamiselt tekivad lüngad elektr ja sidekatkestuste tõttu, kuid andmed on tagantjärele taastatavad. Vahel tuleb ette, et tuuleandurid külmuvad kinni või lähevad rikki.»

Aida «Jõulumängus» mängivad ka varjud

Viljandi pärimusmuusika aidas mängitav traditsioonilisi jõulukombeid tutvustav etendus «Jõulumäng» annab publikule võimaluse teada saada, kuidas tähistati jõule meie esivanemate ajal.

«Jõulumängu» mõtlesid välja ja seda mängivad Annika Mändmaa ja Silver Sepp. Nad esitavad laulumänge, milles mängivad kaasa varjud. Ka publik saab etenduses osaleda. Kogu muusikiline kujundus tekib kohapeal. Lisaks rahvalaulule ja pillidele kõlavad omatehtud fantaasiapiillid.

Peale eilset esietendust ütles üks osatäitjatest, hane rollis üles astunud Annika Mändmaa, et lavastus võeti hästi vastu.

«On nii tantsu ja tralli kui natuke õudseid kohti, aga lapsed elasid varjude maailma nii tõsiselt sisse, et ei tahtnud sealt enam välja tulla,» rääkis Mändmaa. «Ju on see siis nende jaoks põnevam kui pärismaailm. Seetõttu venis ka etendus planeeritud natuke pikemaks.»

Teine osatäitja Silver

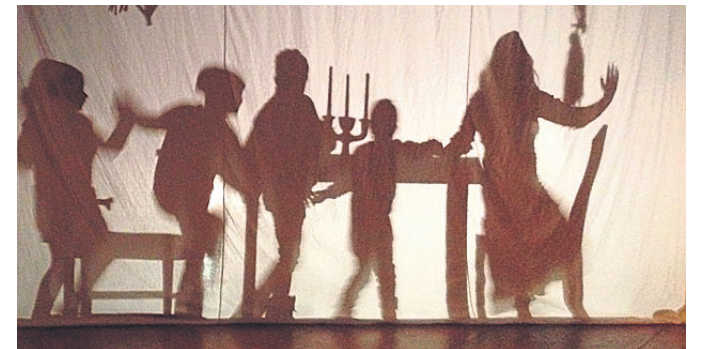
Sepp rääkis, et loos on oma osa fantaasial, aga enamasti on lavale toodud päris jõuluraditsioonid universumi loomest alates, nagu ta naljaga pooleks rõhutas.

Ammustest aegadest on eestlastel olnud jõulude ajal kombeks tina valada ja seda tehakse ka «Jõulumängus». Et Silver Sepp on pärit Saaremaa seppade suguvõsast, läks ta selleks toiminguks inspiratsiooni ammutama oma vanavanaisa kodukanti. Lisaks inspiratsioonile leidis ta sealt poolenisti maa sisse vajunud alasi. Ta tõi selle kaasa ja see leiab ka etendustes kasutust.

Küsimuse peale, miks lavalt ühtegi kuuske pole, vastasid osalised, et kuuse tuppatoomine on ajalugu arvestades nii uus komme, et seda ei peetud vajalikuks meelde tuletada.

«Tiritamm võib-olla oli ainuke puu, mis iidsetel aegadel jõuluajal tuppa püsti aeti,» sõnas Sepp naerdes.

«Jõulumängu» mängitakse sel nädalal veel täna, reedel ja pühapäeval. (Sakala)

«Jõulumäng» on etendus kogu perele.

KRISTJAN MÄNDMAA

SIMPLY CLEVER

ŠKODA

ELU ÜLLATAB! Teinekord üllatavad ka hinnad KUUMAKSE 99 €

UUS ŠKODA Rapid Spaceback!
Universaal, kupee ja luukpära -
kõik ühes!

Tutvu liisingitingimustega www.seb.ee/liising, vajadusel konsulteerige SEB pangakontoris. Autoliisingu krediitkulukuse määr on 2,66 % (seisuga 19.11.2013) aastas järgmistel näidistingimustel: vara hind 11 700 € (sisaldab käibemaksu), aastane intressimäär 1,99 % + 3 kuu Euribor, lepingutasu 199 €, periood 60 kuud, sissemakse 20 %, jääkväärtus 35 %.

Moller Auto Viljandi OÜ • Viljandi, Tallinna mnt 45 • Telefon: 4355 340 • viljandi@skoda.ee

4 AASTAT
120 000 KM
ÜLEEUROOPALINE
GARANTII

ŠKODA Eesti
mobiilirakendus

Facebook.com/skodaestis

www.skoda.ee

Kombineeritud kütusekulu 3,9 - 5,9 l / 100 km, CO₂ emissioon 104 - 137 g / km. Pildil on illustreeriv tähendus.

TEEMAD

Toimetaja STEN MAHOV, 433 0052, sten.mahov@ajaleht.ee

5

Pürotehnilised tooted jagatakse pürotehnilise aine koguse ja omaduste ning toote kasutusotstarbe ja ohtlikkuse alusel viide klassi: I, II, III, IV ja T-klass. IV klassi vahendeid võib kasutada ainult professionaal ja T-klassi kuuluvad tehnilise otstarbega tooted.

ILUTULESTIKUKAUP

Aasta lõpp toob vilinat, pauke, tossu ja valgusmängu

STEN MAHOV
sten.mahov@ajaleht.ee

Pauh! Kärts! Siuh! Pömm! Selliseid helisid võib kuulda mitmel pool Viljandis juba detsembri algusest saadik. Mõtteis terendab aastavahetus, mil paljud inimesed tahavad tuleilust osa saada, ning kaubanduskeskustes on jälle müügil mitut masti pürotehnilisi vahendeid.

Viljandis pakuvad seda kaupa peamiselt Arnika, Hansa Ilutulestikud ja Ruf Ilutulestikud.

Centrumi keskuses Arnika tooteid müüv Heli Pärn ütles, et seal hakkasid nad pürotehnilist kraami pakkuma 28. novembril ja eelmise aastaga võrreldes on see läinud väga hästi. «Kui muidu olid eurokesed siia-sinna, siis nüüd võib rääkida sadadest eurodest,» lausus ta.

Müüki võib Pärna arvates mõjutada näiteks ilm. «Lumega on efektid paremini näha.»

Müüja nentis, et praegu moodustavad ostjatest enamiku koolilapsed. «Kõige enam läheb ikka letikaup: tossupommid, pauk-herned, paugunöörid, vilistajad... Vanemad ostavad neid ka lastele sisse.»

Kui noored eelistavad kärtsu-mürtsu, siis eakamad inimesed

otsivad pigem nostalgilisi säraküünlaid.

Lapsed kaugelki kõiki ilutulestikutooteid osta ei saa. Pürotehniliste vahendite müügis on ohutusele mõeldes kehtestatud vanusepiirangud: osa esimese klassi vahendeid võib osta alates 12., osa alates 18. eluaastast, teise klassi vahendeid ei tohi müüa noorematele kui 18-aastastele ning kolmanda klassi vahendite ostmiseks peab olema vähemalt 21-aastane.

«Esimese klassi tooted pakuvad silmailu maa peal. Sellesse klassi kuuluvad mitmesugused vurrid ja sähvatused. Teise klassi kuulub lennutatav ilutulestik. Kolmandasse klassi liigitatakse paketid, mis pakuvad värvimänge,» selgitas Heli Pärn.

Pürotehnilisi vahendeid, mida müüakse alates 21. eluaastast, saab tellida ainult laost – kaubanduskeskustes neid müügil ei ole. Ka on nende hinnad tükk maad kõrgemad kui teistel.

Elevust saab kas või 20 senti eest

Kõige odavam toode maksab Arnika Centrumi valikus 20 senti ja kõige kallim komplekt 79 eurot. «Kalleima toote nimi on Kärts ja Mürts ning selles on kaks ilutulestiku patareid. Värvilised tulepalid lendavad 30 meetri kõrgusele ning vaatamäng kestab kolm-neli minutit.»

Niisuguseid ilutulestikke, mi-

da tellitakse asutuste jõulupideks, aga ka näiteks pulmadeks ja juubeliteks, saab osta Arnika keskusest. «Kõige kallimad ilutulestikupaketid on kastides ning saada on nii 580-, 700- kui 890-euroseid komplekte,» rääkis Pärn.

Ostjaile tuleb sõnad peale lugeda

Kuigi juba praegu ostetakse pürotehnilisi vahendeid rohkem kui eelmisel aastal, läheb Heli Pärna sõnutsi õigeaks ostmiseks jõulude ajal ja enne aastavahetust. «Praegu liiguvad meil ringi sellised ukse taga plärtsutajad,» nentis ta.

Pärn rõhutas, et alati, kui tekib kahtlusi ostja vanuses, küsitakse näha dokumenti. «Tavaliselt näitavad koolilapsed ise oma õpilaspiletit,» lausus ta ning lisas, et igale ostjale loetakse ka sõnad peale. «Iseasi, kui palju keegi seda kuulda võtab ning pakendilt juhendit lugema hakkab.»

Pärn tõi ohutusnõuetest välja, et pakett peab olema kinnitatud kindlale pinnale kivide vahele, sest vastasel juhul lükkab lööj jõud selle pikali ning tulepalle hakkab lendama igas suunas. «Samuti on oluline, et rakette lastes ei surutaks tokki liiga tugevasti maasse, sest siis ei jõua rakett pärast süütamist kohalt minema lennata ja võib sealsamas plahvata.»

OHUTUS

Pürotehniliste vahendite puhul tuleb silmas pidada mitut reeglit.

- Osta neid ainult müügikohast, millel on nendega kauplemiseks luba. Ära osta neid turult ega suvalise inimese käest.
- Hoi neid kuivas, ohutus ja lastele kättesaamatus kohas.
- Kontrolli enne nende kasutamist, et neil poleks mehaanilisi vigastusi. Vigastatud vahend tagasta müüjale.
- Vali nende kasutamiseks õige aeg ja koht, arvestades öörahu, ilma ning ohutust kaugust inimestest, hoonetest ja sõidukitest.
- Ära kasuta neid alkoholijoobes.
- Ära viska neid tulekoldesse ega inimeste või loomade poole.
- Kasuta neid üksnes juhendis ettenähtud viisil.
- Ilutulestikku tehes ära hoi vahendit käes ega kummardu selle kohale.
- Kui vahend ei rakendu, oota veidi, enne kui lähed seda üles korjama. Ära jäta seda vedelema ega viska prügikasti, vaid tagasta müüjale.

Allikas: tehnilise järelevalve amet

Viljandi Maksimarketis pakub oma tooteid Hansa Ilutulestikud.

«Müüme nii seda kaupa, mida võib osta alates 12. eluaastast, kui seda, mille vanusepiir on 18. eluaasta. Kolmanda klassi pürotehnikat siit osta ei saa,» rääkis müüja Helina Reial ning lisas, et seni selle kauba järele veel kuigi suurt nõudlust pole olnud.

Odavam vahend maksab selles letis 30 senti ning kalleim ilutulestiku patareid 64,80 eurot.

Viljandi Uku keskuses on

alates 2. detsembrist avatud firma Ruf Ilutulestikud lett.

Korraldatseseadus näeb ette, et avalikus kohas ei ole lubatud tekitada teist isikut oluliselt häirivat müra või valgusefekti. Näiteks on selline tegevus keelatud kella 22-6 ja puhkepäevale eelneval ööl kella 24-7. Erandina tohib neist nõuetest kõrvale kalduda jaanipäeva- ja uusaastaõöl ning vabariigi aastapäeval, samuti juhtudel, kui kohalikul omavalitsuselt on saadud ilutulestiku korraldamiseks luba.

KULTUURIPÄRAND

Mulk pistis ikka pudrupoti ahju ja läks ise talitama

SIGRID KOOREP
sigrid.koorep@ajaleht.ee

Kui Piret Leskova otustas Eesti vaimse kultuuripärandi nimistusse Mulgi pudrust kirjutada, tabas teda kõigepealt ehmatus: ükskõik, kust ta ka selle kohta infot ei otsinud, kuskilt ei selgunud, et just mulgid seda esimesena tegema hakkasid.

«Igal pool küll kõneldi, et kõikjal tehakse seda putru, aga et see mulkidelt pärineb, seda ma ei leidnud,» meenutas Mulgimaa arenduskoja perenaine Piret Leskova. «Nenditi, et uhked mulgid võtsid lihtsalt pudru endale, ütlesid, et meie puder.»

Nii oligi Leskova lõhkise küna ees. Ka raamatukogus oli ta toiduteemalistest väljaannetest leidnud vaid kartuli-tangupudru retsepte, mitte aga selle seoseid mulkidega.

Ent siis sattus Piret Leskova kätte Aliise Moora raamat «Eesti talurahva vanem toit». «Sealt sain ilusa lause, et XIX sajandi esimesel poolel segasid mulgid esimest korda kartulit ja tangu kokku ning XIX sajandi viimasel veerandil tegi seda ülejäänud Eesti.»

Nii jõudis Mul-

gi puder kultuuripärandi nimistusse ning koos üheksa sellesst väljavalitud Eesti kultuuripärandi nimistusse ka 1. detsembril Karksi valla kultuurikeskuses avatud näitusele «Pärand elab!».

Seitset sorti putru

Mulgi putru tutvustavat teksti võib lugeda ühelt köögitäitikut meenutavalt aluselt. Ka teised nimistu sissekanded on kirjas põlledel, pluusidel, seelikutel ja rätikutel.

Aga selle näituse avamisel ei piirdunud vaid Mulgi pudru teemalise sissekande lugemisega. Seda rooga sai ka maits- ta ja lausa seitsmes va- riandis.

«Need kõik ongi erinevad!» imestas Karksi kultuurikeskuse juhataja Kai Kanistu. «Kõigil on kolm asja sees – vesi, kartul ja tan-

gud –, aga kõik on ise maitse- ga.»

Üks, kes näituse tarvis putru oli keetnud, oli Metsarõõmu söögikoha omanik, Paistu mulk Heiki Saar. Tema tähendas, et neilt saab Mulgi putru tellimise peale. Karksi-Nuia Tantsivate Muldade publi kokk oli valmistanud kaks rooga. Üks oli tavapärane puder, mis on publi igapäevases menüüs, teine aga supikartulisuurustest tükkidest, tehtud just näituse avapäeva tarvis. Oma kätetöö olid proovida toonud veel Hummuli, Polli ja Lilli mulgid ning Suislepa kooli esindus.

Lilli külavanem ja mulgi kultuuri eestvedaja Alli Laande märkis, et teda on Mulgi puder kogu elu saatnud.

«Ta tuleb aga isegi ühel tegijal iga kord isesugune. Ükskord on ta paksem ja teinekord pehmem. Kolmas kord tahab kangesti sinna nõu külge kinni jääda ja siis tuleb seande hää kõrbe- maik ka manu,» jutustas ta ning lisas, et igatahes on Mulgi puder üks lollikindel söök ja pealegi üsna odav kah. «Vanasti panid poti ahju ja

läksid talitama – sul oli ju vaja kaks tundi laudas olla. Siis tulid tagasi ja söök oli valmis. Praegugi, kui pere kodu kokku saab, on Mulgi puder tavaline roog.»

Alli Laande teeb putru nii, et paneb ühekorraga keema kartulid ja tangud, aga viimased peavad kindla peale olema leotatud. «Siis täpselt tund aega ja kõik ongi pehme. Lööd ainult munnaga segi ja paned juurde, mida ise tahad. Kui on tilli, siis see on väga häa, annab hea maitse. Seda võib kohe kahe pihuga panna ja nii ei pea liha olemagi. Aga kui majas on mehi, siis tasub liha muidugi lisada.»

Laande ise tavaliselt liha pudru sisse ei sokuta. «Kõik ju hoiavad va figuuri,» põhjendas ta muiates ning nentis, et teinekord praeb ta liha soovijatele kõrvale.

Kellele peki, kellele meega

Sinaida Taal Polli külast aga rõhutas, et tema retsepti järgi tuleb purustatud kartulitele ja tangudele kindlasti liha sekka segada. «Ikka pekki-pekki ja sibulat kah. Siis on hea. Soola muidugi ka.»

Taalgi ütles, et Mulgi putru saab suurepäraselt ahjus valmistada. «Meil ema rääkis, et vanasti tehti talvel supid ka kõik ahjus.»

Mõnikord on Taal kartulitanguputru keetnud ka ubadega. Seda ta näitusele ühes ei võtnud. «Siia pidi ju Mulgi pudru tooma. Ubadega on juba mardipuder,» teatas ta.

Hummuli kokad olid mulke kostitama tulnud kahe savipoti aurava pudruga. Üks oli traditsiooniline, teine uudne ja magus.

«Siin magusas on sees kruubid, kaalikas, mesi, kaneel, röösk koor, laimimahla...» loetles Kersti Sirel ning tähendas, et mulk ju areneb ka ja võtab kasutusele selle, mis poes saada.

Ülesloetud komponendid tuleb kõik ühte patta panna ja röösa koorega üle kallata. Siis saab Sireli sõnul sellise tore- da pühapäevapudru, mis pidavat iseäranis lastele maitsema.

Sireli vanaema oli teinud traditsioonilist Mulgi putru, nimetanud seda aga kärutädi- pudruks. «Mina ei ole ju pärit Mulgimaalt, sellepärast ei olnudki meil Mulgi putru. Aga nüüd pean end küll päris mulgiks – Helme kihelkonnas saab mul täis juba 26 aastat – ja kärutädi- puder on Mulgi pudruks muutunud.»

Pudrust suppi ja kotletti

«Olgu see puder valmistatud, kuidas tahes, ja nimetatud, nii nagu sööjale paremini meel-

Hummuli mulk Maire Riit pakkus koos tütreaga traditsioonilist Mulgi putru, kuid Helme kihelkonnast oli kaasa võetud ka uuenduslik puder, millele oli muu hulgas lisatud laimimahla ja kaneeli. 3 x SIGRID KOOREP

Mulgimaa arenduskoja tegevjuht Piret Leskova kandis Mulgi pudru vaimse kultuuripärandi nimistusse, toetudes Eesti rahvapärast toitu uurinud etnograafi Aliise Moora raamatule.

dib, aga üks on kindel: lämmi käes ta suvel ei seisa, tangud ja kartulid hakkavad kohe käärima,» teadis Alli Laande. «Külmkapis võib ta kohe mitu päeva olla. Ja üks seande tore omadus on tal veel: kui teda on palju saanud ja ära visata ei raatsi, annab teda supiks ja kotlettideks teha.»

Säärased kartulipannkookid on Laande sõnul jälle üks hea soe toit ja kui neile hapukoort ka juurde panna, on veel eriti maitsev.

«Tegelikult on mulk ikka üks tark inimene, et ta sellist rooga tegema hakkas,» lausus Laande kokkuvõtteks. «Ta sai sedasi kõik ära kasutada. Ja selle, mis üle jäi, said kanad või sead omale.»

TOIT

Mulgi puder on seakõrnetega tangukartulipuder, mis on pärit Lõuna-Eestist Mulgimaalt.

- Tänapäeval süüakse seda kogu Eestis ja paljud peavad seda lausa rahvustoiduks.
- Mulkildele on see puder oma ja oluline. Mulgimaa esindusüritustel on see tähtsaim roog. Kõrvale juuakse enamasti keefirit või hapupiima.

Allikas: Piret Leskova

Parempoolne Mulgi puder on Karksi-Nuia publi Tantsivad Mulgid igapäevases menüüs, kuid vasakpoolse oli kokk valmistanud spetsiaalselt näitusepäevaks. Fotol publi pidaja Maarja Vildo.

24

tundi

VABA AEG

Toimetaja KAIE MÖLTER, 433 0041, sakala@ajaleht.ee. Kuulutused tel 433 0062, kuulutused@sakalakirjastus.ee

KINO

Sakala keskuses linastub 11. detsembril kell 12 Norra koguperefilm «Teekond jõulutäheni». Tallinna tänav 5, Viljandi.

TEATER

Ugala fuajees etendub täna kell 10 «Muinasjututund – Lood pildi seest», mis on välja müüdnud, ja kell 15 samuti «Muinasjututund – Lood pildi seest». Info telefonil 433 0777. Vaksali tänav 7, Viljandi.

Pärimusmuusika aidas on kell 10, 12 ja 18 «Jõulumäng». Tasuja puistee 6, Viljandi. Tel 434 2070.

KONTSERT

Kohvikus Fellin on täna kell 20 džässiklubi, kus esineb trio Lillepuu-Neitsov-Kadalipp. Kauba tänav 11 / Tasuja plats 1, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses leiab 12. detsembril kell 18 aset August Kitzbergi nimelise

gümnaasiumi õpilaste jõulukontsert. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Viljandi Jaani kirikus esineb 21. detsembril kell 18 Arsise kellaansambel. Kaastegevad Rauno Elp (bariton, rahvusoper Estonia) ja Rémi Boucher (kitarr, Kanada). Piletid Piletilevist ja enne kontserti kohapeal. Pikk tänav 6.

ÜRITUSED

Pärimusmuusika aidas on täna kell 18 «Omakultuuriakadeemia». Omakultuuriakadeemia juht õppejõud Piret Talur ja loengute läbiviija Margus Haav võtavad kollokviumis kokku sügissemestri loengud. Tasuja puistee 6, Viljandi. Tel 434 2070.

Viljandi huvikoolis on täna kell 19 meditatiivne kontsertseanss laulvad kristall-helikausid. Puhaste toonidega kristallkausid kutsuvad meie keha kaasa laulma ja seeläbi tervenema. Oma värvi helidesse lisab päikesegong. Osavõttu 7 eurot. Info

www.tuletee.ee või telefonil 513 6470. Jakobsoni tänav 47c, Viljandi.

Viljandi linnaraamatukogu videosaalis kohtub täna kella 17.30–19 aktiivsus- ja tähelepanuhäirega (hüperaktiivsete) laste vanemate ja õpetajate tugirühm. Kohtumisel osalemine on tasuta. Seekordne teema on lapse motiveerimine, karistamine ja premeerimine. Tallinna tänav 11/1.

Viljandi linnaraamatukogu Ameerika teabepunktis loeb ja laulab 12. detsembril kell 17.30 Riina Trumm luuletusi oma esimesest luulekogust «Täi-vakõ, mu elo laivakõ». Kitarri mängib Heidi Oja. Kohapeal on võimalik luuleraamatut ja CD-d ka osta. Tallinna tänav 11/1.

Sakala keskuses on 12. detsembril kell 18.30 klubi Ajartas jõulupidu. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Karksi valla kultuurikeskuses on 12. ja 13. detsembril kell 9.30, 12 ning 14.30 pärimusaasta vanaaja jõulumaa ja etendus.

Pilet 3 eurot. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Karksi valla kultuurikeskuses on 13. detsembril kell 17 klubi Hõbeniit õhtu. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Sakala keskuses leiab 13. ja 14. detsembril aset 18. käsitöömess. Oma tooteid tutvustab ja müüb ligi 100 käsitöömeistrit ja talutoiduvalmistajat üle Eesti. 13. detsembril kell 13 tutvustatakse lamba-, kitse- ja koeravilla omadusi ja nende käsitsi töötlemist. Oma töid näitab ja kogemusi jagab Merike Bakhoff, Vaike talu perenaine Pärnumaalt. Avatud on meisterdamise nurk. Info telefonil 529 0617 või e-posti aadressil rahvakunst@hotmail.ee. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Saarepeedi rahvamajas on 13. detsembril kell 20 jõulupidu ansambliga Audru Jõelaevanduse Punt. Jõulumeeleolu loovad tantsutüdrukud. Pääse 5 eurot. Info ja laudade registreerimine telefonil 523 4605.

Omastehoolajate jõulukohv on 14. detsembril kell 14 Viljandi

Pärimusmuusika aidas mängitakse täna «Jõulumängu». ELMO RIIG

päevakeskuses (Inkeri maja). Esinevad waldorfkooli lapsed. Pikk tänav 4.

Kaja klubi jõulupidu on 14. detsembril kell 15 Eha tänav 4, Viljandi. Külas on ansambel Soliid. Osavõttu teatada hiljemalt 10. detsembriks telefonidel 5340 2035 või 5836 1940.

Saarepeedi rahvamajas on 15. detsembril kell 13 eakate jõulupidu. Esinevad rahvamaja taidlajad. Pääse 3 eurot. Info ja registreerimine telefonil 523 4605.

Autotranspordi pensionäride klubi jõulueelne koosviibimine on 17. detsembril kell 13 Läänepark 2, Viljandi. Osavõttu registreerida hiljemalt 15. detsembriks telefonidel 5660 8443 või 433 4412.

NÄITUSED

Viljandi raamatukogu trepihallis on avatud näitus «Viljandlased Jaan Rieti fotodel» ja **lasteosakonnas** Viljandi Kaare kooli õpilaste näitus «Kaluriküla õpilaste silmade läbi». Makettide valmistamist juhendas õpetaja Harri Künnapuu. **Lugemissaalis** aasta lõpuni «Kaks karismaatilist viljandlast: Siim Mandre 100 ja Anton Suurkask 140» Tallinna tänav 11/1. Tel 433 8660.

Karksi valla kultuurikeskuses saab vaadata vaimse kultuuripärandi rändnäitust «Pärand elab!», mis jääb avatuks 2. jaanuarini. **Esimese korruse fuajees** on 15. detsembrini näitus «Jõulupuu 2013». **Teise korruse fuajees** on üleval näitus «Kodus loodud pärimus», mida saab vaadata 2. jaanuarini. Viljandi maantee 1, Karksi-Nuia.

Kondase keskuses on 12. detsembrini avatud Resa Tiitsmaa näitus «Mõttemängud nukkude-

ga». 4. jaanuarini on väljas Vee-ra Pavlova (Peterburi) ja Viive Noore (Tallinn) akvarellid «Jookseb huntidega», Ruth Huimerina «Õnneseen. Seene- ja jõulupildid». Püsiekspositsioonis on Paul Kondase maalilooming Viljandi muuseumi kogust. Pikk tänav 8, Viljandi. Tel 433 3968.

Sakala keskuse jalutusaalis on Teet Lindma juubelinäitus «Tagasivaade», mis jääb avatuks 12. detsembrini. **Sammassaalis** on avatud Viljandi kultuurimaja ajalugu tutvustav näitus, mida saab vaadata 12. detsembrini kokkuleppel administraatoriga. Tallinna tänav 5, Viljandi.

Abja kultuurimaja esimese korruse fuajees on kuu lõpuni avatud Viljandi puuetega inimeste kunstiringi näitus «Rõõm värvidest». Pärnu maantee 28, Abja-Paluoja.

Viljandi muuseumis saab vaadata näitust «Rehielamused», mis avab rehemaja olemust. Näitus on avatud märtsini. Johan Laidoneri plats 10. Tel 433 3316.

Viljandi maavalitsuse teise korruse fuajees Peeter Kümmeli fotonäitus «Inimesed ajahetkes». Vabaduse plats 2, Viljandi. Tel 433 0400.

Uku keskuse teisel korrusel saab vaadata fotonäitust «Vana foto jälgedes», kus ammustel aegadel tehtud fotode kõrval on Enn Loidi uued pildid, millel on kujutatud samad paigad tänapäeval. Tallinna tänav 41, Viljandi.

Suure-Jaani külalistemaja kohvikus saab vaadata Heldur Lassi värvilisi joonistusi «Teetähised». Ilmatari 3a, Suure-Jaani.

NIMEPÄEV

Tänased nimepäevalised on Juudit ja Juta.

PROTSESSORITE TOOTJA		LAHMAKAS	NICARAGUA PEALINN	HIJU NAISE PEAKATE	REAUMUR	AJUTINE	ISTE	POOLE ARUGA	NATUKENE
VAATE-RATAS									
UMBROHI					JUTUMULIN				
					OSATÄHT				
TÄDI						MOEST ÄRA			
						IMESTUS-HÜÜATUS			
PERELIIGE					KOERATÕUG				
					VAIMUKUS				
E. NÄITLEJA (N.+IN.)	ALKOHOOL-NE JOOK	SUUR TAIM	LÜHISÖNUM	SÕBRUS-TAMA	MANGAAN	LAMBERT SANUS PER AQUAM (LÜH.)	MUULASTE LINNAOSA E. MALETAJA (IN.+N)	SAADE ETV'S E. MOOTORI-SPORTLANE (IN.+N)	
HÖLST			TALVINE NÄHTUS			SOOLIKA-VING		NAISENIMI	
						MINEMA		KERGE KÕHATUS	
									VILGAS
E. ENDINE KIRJANIK					ALEVIK PÄRNUMAAL SIREEN			E. ZOLA ROMAAN KERGE MERETUUL	KAALIUM METSAAND
PIKKUS-MÖÖT		SOOME TELEKANAL			EESTI JÄRV			SUUDLUS	
		PUHKEHETK			POISS			TSEHHI HELILOOJA	
TÄPITÄHT	SÕÖBIKU SÖBER				JÄRV PÕHJA-AMEERIKAS			EV RIIGIVANEM 1928-29 TEATME-TEOS	
	KAUNIDUS				VOODI				
... LAATS			NIPS-ASJAKE				E. KIRJANIK ALLAPOOLE LIKUMIST TÄHISTAV EESLIDE		
			SUPLUSIKATÄIS						
SUURTE PUUDE ALUNE						SAMANE			
						PULKTÄHT			
AEGLANE RÕNG					EBAOLULINE				EESTI RAHVA RISTSÖNAD

Sakala kingikotist leiad

DELUX

www.delux.ee

Sakala kingikotist leiad

Gift line

www.giftline.ee

Sakala kingikotist leiad

Ra

Rahva Raamat

www.rahvaraamat.ee

+ 10 € KINKEKAART

SPORT

Toimetaja MADIS LUIK, 433 0042, madis.laik@ajaleht.ee

56

Pühapäeval Pilstvere rahvama-
jas peetud 15. Kõo valla male
jõuluturniiril osales 56 mängijat.
Võitis suurmeister Kaido Küla-
ots, teine oli Tarvo Seeman ja
kolmas Aleksander Volodin.
Naistest oli parim Mai Narva.

KORVPALL

Meeskonnad tegid meistri selgitamisega algust

MADIS LUIK
madis.laik@ajaleht.ee

Laupäeval ja pühapäeval peeti esimesed Viljandimaa korvpalli meistri-
võistluste kohtumised.

Tänavusel turniiril teeb kaasa 13 võistkonda ning võitjate autasustamise on korraldajad kavandanud aprillikuusse. Korraldamise on tänavugi enda kanda võtnud korvpalliklubi Sako.

Peakohunik Vello Riits sõnul on võistluste juhendisse tehtud ka mõned muudatused, ent laias plaanis on paremate selgitamisel kasutusel sama süsteem mis varasematel aastatel.

«Suurim muudatus puudutab *play-off* e ja finaale, kus võitja selgitamiseks peetakse mitu kohtumist,» nentis ta.

Nagu paaril varasemalgi aastal, algavad tiitlivõistlused turniiriga, kus kõik mängivad kõigiga läbi. Teisel etapil jagunevad osalejad kahte tugevusgruppi: kuus edukamat esimese ja ülejäänud teise liigasse. Veerandfinaalidesse pääsevad kõik esiliiga meeskonnad ja kaks teise liiga paremat esindust.

«Veerand- ja poolfinaalid saavad lahenduse kahe mängu kokkuvõttes, medalikohtumised peetakse kahe mänguvõidu ni,» selgitas Vello Riits ning lisas, et niisugune muudatus tehti võistlusjuhendisse meeskondade esindajate ettepanekul.

«Et anda suurem kaal esimese ringi mängudele, võetakse sel aastal teisele etapile tabelipunktid kaasa,» tõi peakohunik välja veel ühe muudatuse.

Viljandimaa 2014. aasta korvpalli meistrivõistlustel osaleb 13 meeskonda. Pilt on tehtud Männimäe Külalistemaja ja Kärstna vastasseisul.

Möödunud nädalavahetusel sai turniiril lahenduse kaheksa vastasseisu ning kolmele järgmisele nädalalõpule on samuti kavandatud kaheksa mängu.

«Medalimängude tarvis oleme broneerinud aprilli teiseks nädalavahetuseks spordihooone saali,» andis teada turniiri sekretäri kohuseid täitev Igor Tavaste.

Eelmisel aastal osales maakonna meistrivõistlustel 14 meeskonda ja ligemale viis kuud väldanud turniiri võitis

Hansa Ilutulestikud. Tiitlikaits ja alustas tänavust mooduvõttu laupäeval ning võitis 78:66 võistkonda Kord Nädalas / Epox.ee.

Ülejäänud seitse nädalavahetusel asetleidnud kohtumist lõppesid järgmiselt: Kärstna ja BC Männimäe Külalistemaja – 46:72; Nuia Pop Café ja Spordikool – 103:55; Möisaküla ja Pärsti – 59:83; Möisaküla ja Nuia Pop Café – 64:50; BC Männimäe Külalistemaja ja Kord Nädalas / Epox.ee – 79:51; AP Mets ja Kärstna – 76:40; Tõrva ja Paistu – 72:48.

TULEKUL

Eeloleval nädalavahetusel on kavas järgmised maakonna korvpalliturniiri kohtumised.

- Laupäeval on neli mängu Keslinna kooli spordihoo-
nes: kell 12 on vastamisi Anttila ja Kärstna, kell 13.30
Spordikool ja AP Mets, kell 15 Hansa Ilutulestikud ja
Kolga-Jaani ning kell 16.30 Paistu ja Pärsti.
- Pühapäeval on mängud Viljandi spordihoo-
nes: kell 12 alustavad Hansa Ilutulestikud ja Pärsti, kell 13.30 Kord
Nädalas / Epox.ee ja Anttila; kell 15 Kolga-Jaani ja
Kärstna ning kell 16.30 AP Mets ja Tõrva.

Allikas: korvpalliklubi Sako

Sõudeliit võttis Viljandis aasta kokku ja kiitis tublimaid

Eesti sõudesportlaste meeleolukal hooaja lõpupeol laupäeval Viljandis tunnustati ühtlasi aasta parimaid ning auhinnameenetele oli graveeritud ka neli ja Viljandi sportlase nimi.

Meeste ja neidude hulgas hinnati parimaks paarisaerulised neljapaadid. Eesti meeste neljapaadis sõuavad viljandlastest Kaspar Taimsoo ja Kaur Kuslap (viimati nimetatud oli pidupäeval kodumaalt eemal ja tseremoonial ei viibinud) ning neidude parimasse võistkonda kuuluvad Erli Mat (pildil vasakult teine) ja Krete Koovit (vasakult kolmas).

Tunnustuse pälvinud meeste paat oli tänava Lõuna-Koreas peetud maailmameistritvõistlustel viies ning saavutas maailmakarikavõistluste etappidel mitu poodiumikohta. Neidude paarisaeruline neljapaat sai Leedus Trakais noorte maailmameistritvõistlustel 13. koha.

Aasta parima naisssportlase tiitli võttis vastu Kaisa Pajusalu. Aasta treeneriks valiti nii tema kui ka meeste neljapaadi juhendaja Matti Killing. (Sakala)

Sakala

Tartu t 8, 71020 Viljandi
Üldtelefon 433 0040
Faks 433 4275
Internet: <http://sakala.ajaleht.ee/>
e-post sakala@ajaleht.ee
Reklaami telefon 433 0063, faks 433 0080
Kuulutuste faks 433 0066
e-post reklaam@sakalajakirjastus.ee,
kuulutused@sakalajakirjastus.ee
Klienditeenindaja-sekretär
Marge Ira 433 0040
Peatoimetaja Hans Väre 433 0050
Peatoimetaja asetäitja
Marko Suurmägi 433 0042
Vanemtoimetaja
Rannar Raba 433 0051
Toimetajad
Maarja Möldre 433 0082
Anu Arak 433 0082
Arvamustoimetaja
Karl-Eduard Salumäe 433 0048
Reporterid
Aivar Aotäht (uudised) 433 0085
Kettlin Beljaev (uudised) 433 0054
Margus Haav (kultuur) 433 0046
Madis Järvekülg (uudised) 433 0084
Sigrid Koorep (uudised) 433 0049
Madis Luik (sport) 433 0043
Sten Mahov (tarbija) 433 0052
Kaie Mölter (uudised) 433 0041
Üllar Priks (uudised) 433 0044
Tiina Sarv (kultuur) 433 0047
Egon Valdaru (uudised) 433 0053
Fotograaf Elmo Riig
Marko Saarm 433 0057
Korrektorid Evi Eiche,
Tea Raidaalu 433 0056
Kujundusjuht Ain Kivilaan 433 0058
Kujundus Piret Holtsmann,
Katri Henga 433 0055
Reklaamitoimetuse peaspetsialist
Merlin Muts 433 0063
Müügispetsialistid
Airi Janke 433 0060
Monika Schults 433 0064
Astra Saul 433 0061
Raino Saar 433 0069
Kuulutuste ja ajalehe tellimuste
vastuvõtu klienditeenindaja
Andra Tetsmann 433 0062
Kujundaja Imbi Padrik 433 0081
Kujundaja-kujundaja
Liina Valt 433 0081
Korrektor Gitta Lilienthal 433 0083
Finantsjuht
Pilvi Sume 447 7099
Raamatupidajad
Kaie Liiv 433 0065,
Meeli Eismann 433 0068

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti
kella 9–17, lõuna kella 13–13.30.
Järgmise päeva ajalehte kella 12-ni.
Sakala ilmub viis korda nädalas.
Väljaandja AS Ühinenud Ajalehed.
Juriidiline aadress Gildi t 1, 51007
Tartu. Postiaadress Rütli t 14,
80010 Pärnu.
Toimetus käsikirju ei tagasta ja võ-
tab endale õiguse neid lühendada.
Välisautorite honorarid kantakse
üle pangakontole üks kord kuus
järgmise kuu 6. kuupäeval.
Kõik ajalehes Sakala avaldatud
artiklid ja fotod on autoriõigusega
kaitstud teosed, mille reprodutseerimise,
levitamise ning edastamise
mis tahes kujul on ilma AS-i
Ühinenud Ajalehed kirjaliku nõus-
olekuta keelatud.

Trükitud Kroonpressi trükiokas.
Tiraaž 8812

Kaebuste korral ajalehe sisu kohta
võite pöörduda pressinõukogusse,
pn@ealil.ee või telefon 646 3363.

Reedel sündis Viljan-
dis tüdruk, laupäe-
val poiss ja pühapäe-
val nägid ilmavalgust
kaks tüdrukut.

135 AASTA EEST

Sakala, 9. XII 1878

Omalt maalt. Wiliandis. Na-
gu meie lugejad teadwad,
pöles suwel Wiliandi Saksa
hantwärgi seltsi maja ära,
nii et aga suur saal üksi jä-
rele jäi. Nüüd on põlenud
hoone jälle palju suuremal
möödul ülesse ehitatud
ning oli 19. Nowembril te-
ma pühitsemine suure pal-
lipiduga, kust paar sada pi-
dulist osa võtsiwad.
Päewal warem andis ehitu-
se komisjon omast tööst
seltsi koosolekul aru, kus
teada saadi, et ehitus um-
bes 6000 rubla on maksma
tulnud.

Kuulutuste vastuvõtt tööpäeviti kl 9–17, lõuna kl 13–13.30. Tel 433 0062, faks 433 0066, e-post andra.tetsmann@ajaleht.ee. Kuulutuse tellimine internetis <http://kuulutus.ajaleht.ee>

Kuulutusi
ja leinateateid
saab tellida

24h

internetis

www.sakala.ajaleht.ee

VESMEL
www.vesmel.ee

**Ostame metsakinnistuid
ja kasvava metsa
raieõigust**

Tel 502 0471, 447 3672
info@vesmel.ee

Jumalateenistus koos
õnnistuse, tervenemise,
prohvetliku sõna,
heebrea laulude ja

**BENJAMIN
LILLEMÄEGA**

R 13. detsembril kell 18
Day Offis, Leola 61
korraldab uus põlvkond

Renlog

**Raieõiguste ja
metsakinnistute ost.**
Tel 517 4303,
argo@renlog.ee,

www.renlog.ee

Beebipood

Käes on jõuluaeg!

10.–14. detsembrini
KÕIK KAUBAD -15%

Viljandi, Tartu t 4, tel 5686 3076, E–R 10–18, L 10–15

KINNISVARA

Metsakinnistu ost alati kõrgeima
hinnaga. Kui sa hoolid oma ra-
hast, siis helista, enne kui otsus-
tad. Tel 524 8513.

Ostan maad ja metsa. Tel
511 1666.

OÜ Estest PR ostab metsa- ja
põllumaad. Tel 504 5215,
514 5215.

Rendile anda äriruumid Tallinna
t 15, Viljandi. Tel 5307 3007.

SÕIDUKID

Ostame sõidu- ja maastikuauto-
sid. Tel 5555 8120.

TEENUSED

Kaardid ennustavad. Tel
900 1727, 24 h, h 1,09 €/min.

Kanalisatsiooni- ja veetrassitööd,
sanitaartehnilised tööd, süvavee-
pumpade ning septikute paigal-
dus. Tel 521 7415.

Lumekoristus Viljandimaal! Tee-
me lumekoristustöid katustelt,
sisehoovidest ja mänguväljaku-
telt. Küsi hinnapakumist. Scaf-
fo Finland Oy Eesti filiaal. Info
tel 5591 1735.

Ohtlike puude langetamine. Tel
504 7811.

Puur- ja küttegaevude puurimi-
ne, pumpade ja septikute paigal-
dus. Vee-, kaeve- ja kanali-
satsioonitööd. Tel 521 7415,
www.baltipuurkaev.ee.

OÜ Hansa Meistrimehed teeb
üldehitustöid. Tel 5744 4286.

Puurkaevude ja -aukude projek-
teerimine, puurimine ning likvi-
deerimine. Vee- ja kanalisatsioo-
nitorustike, septikute ja süvavee-
pumpade paigaldus. Tel
502 1279. www.puurkaevu-
meistrid.ee.

oÜ Enberg T.E.

Paistu 3-a, Viljandi
Tel 434 9090
Avatud E–R 8–17

AUTOREMONT

Vajaduse korral tuleme ise
autole järele. Kui tööd on tehtud,
toimetame sõiduki teile sobivasse
kohta.

**LIISI
REMONT
JA SÕIDA!**

AUTOVARUOSAD
otse maaletootjatelt

**LUKKSEPA-
TÖÖD**

**VEERMIKU
KONTROLL
tasuta!**

**Ostes õli ja õlifiltri
meilt, on õlivahetus tasuta!**

MOTUL

Mobil

Castrol

wolff

Soodsaima hinnaga hauakivid
otse valmistajalt. Graniidist ni-
meplaat alates 35 €. Vedu. Est-
graniit OÜ, tel 520 4178.

Virtsapütt. Tel 518 5879.

Võlad, kohtuväline teenus. Men-
talist. Tel 730 0818.

TÖÖ

EELK Viljandi praostkond kuulu-
tab välja hanke raamatupidamis-
teenuse osutamiseks praostkon-
na kogudustele. Hanke tingimu-
si vaata www.eelk.ee/viljandi.
Pakkumuste tähtaeg neljapäe-
val, 19. detsembril kell 12. Info
tel 5341 3394.

Korralik keskealine mees (pole
alkoholi- ega suitsusõber) otsib
ajutist, tähtajalist või objektipõ-
hist tööd (lihttöö ehitusel, ehi-
tusmeistri abiline), pakkuda võib
ka muud. Tel 5871 4017,
local@email.ee.

Otsime memmele, kes liigub ja
saab hakkama oma toimetamis-
tega peamiselt ise, insuldijärg-
selt toetajat-järelevaatajat 2-3
päeval nädalas. Tel 513 0901,
Kaire.

TUTVUS

Kabriel tutvub 50-60a terve nai-
sega püsisuhte eesmärgil. Tel
5458 0958.

METSAMATERJAL

Metsä Forest Eesti AS ostab kas-
vavat metsa, metsamaad, palke,
paberipuid, küttepuitu ja võsa-
raiejäätmey. Tel 511 8671,
509 0200.

PÕLLUNDUS

Müüa toidukartuleid «Laura» ja
«Fontane» 0,25 €/kg. Vedu. Tel
516 5187.

*Tähistaevas, kus on Linnutee,
seal on nüüd su kodu,
seal kohtume.*

Oleme kaotanud oma tütrepoja, meie pere
päikeselapse

KASPAR REINULA

27. VII 2001 Tallinn – 3. XII 2013 Windsor

Lohutamatus leinas vanaema Erme, papa Vello ja onu Aivar

*Elu on laul, on habras ta viis,
heliseb hetk... ja katkeb siis.*

Avaldame kaastunnet omastele kalli

VIVIKA TOOME

surma puhul.

Eve, Boris ning
Kadi ja Aivo peredega

Südamlik kaastunne Veerale
kalli tütre

VIVIKA TOOME

kaotuse puhul.

Ingrid, Maie, Jaak, Edda ja
Andrus

*Ükskord juhtub nii, et ta läheb ära
ja kinni hoida teda me ei saa.
Ta lahkudes ka päikselt võtab sära
ja jätab maha palju kurbi pisaraid.*

Lahkus meie kallis tütar, ema ja abikaasa

VIVIKA TOOM

12. XI 1977 – 7. XII 2013

Leinavad ema elukaaslasega ja Marek tütrega.

Urnimatusest teatame hiljem.

*Me südameis sa ikka elad,
jääd mõtteis meie keskele...*

Mälestame armast klassiõde

VIVIKA TOOMI

Sinu esimesed klassikaaslased ja
õpetaja

*Katkes päeva hele pide,
mure, rõõmu habras side.
Jäid tehtud, tegemata teod,
nii palju hellust andnud peod.
Kadus kodu hoidev hing,
sulgus nähtamatu ring.*

Mälestame kallist

VIVIKA TOOMI

Avaldame siirast kaastunnet emale elukaaslasega tütre ning
Marekule tütrega abikaasa ja ema kaotuse puhul.

Tädi Nadja, Oliver, Viljar ja Aimar peredega

*Sa lahkusid teele, mil lõppu ei ole.
On sinu päralt nüüd igavik...*

Lahkus meie kallis isa, vanaisa
ja vanavanaisa

VELLO KABRAL

31. I 1937 – 7. XII 2013

Leinavad tütar ja poeg peredega.

Ärasaatmine kolmapäeval, 11. det-
sembril kell 14.30 Riia mnt kabe-
list samale kalmistule.

Teatame sügava kurbusega, et on lahkunud
kallid ema ja vanaema

HELGI SARAPUU

17. IX 1946 – 4. XII 2013

ning isa ja vanaisa

AARNE SARAPUU

12. V 1938 – 4. XII 2013

Hüvastijätt 12. detsembril kell 13 Viljandi Jaani kirikus.

Lapsed peredega

Mälestame

HELGI ja AARNE SARAPUUD

Südamlik kaastunne Heinarile
lähedastega.

Vaike ja Endel

Südamlik kaastunne Jaanusele
ja Lionellele peredega vanemate

HELGI ja AARNE SARAPUU

kaotuse puhul.

Mart, Toomas, Janek, Marek,
Koit ja Martin

Mälestame kauaaegseid töökaas-
lasi

HELGI ja AARNE SARAPUUD

Südamlik kaastunne lähedastele.

Endised töökaaslased
Viljandi autobasist

Mälestame endist kauaaegset
neuroloogi

ILMI KASEVÄLJA

ja avaldame sügavat kaastunnet
omastele.

Sihtasutus Viljandi Haigla

*Sa olid meile julgustav,
sõbrakätt ulatav,
värske ja inimlik,
südanit sulatav:
nagu päikesepaiste
läbi kastepisarais lehtede.*

Mälestame kallist

ILMI KASEVÄLJA

Avaldame kaastunnet omastele.

Sõbrad-töökaaslased endisest
neuroloogiasakonnast

Sinul on rahu ja vaikus,
meile jääb mälestus.

Mälestame

DR ILMI KASEVÄLJA

Sügav kaastunne omastele.

Viljandi haigla sisekliinik

Mälestame endist naabrit

MARE MÄGIT

Südamlik kaastunne Reinule abi-
kaasa kaotuse puhul.

Maimu ja Andres

Mälestame endist naabrit

MARE MÄGIT

Südamlik kaastunne Reinule abi-
kaasa kaotuse puhul.

Maimu ja Andres

TEADE

Valime 2014. aastal soome kul-
tuurinõukogu. 2014. aasta mais
toimuvad Eestis soome vähe-
musrahvuse kultuurinõukogu va-
limised. Kultuurinõukogu on va-
litav organ, kes edendab, tutvus-
tab ja aitab säilitada soome kul-
tuuri Eestis. Kultuurinõukogu
valimiseks vajalike valimisnime-
kirjade koostamisega tegelevad
Eesti ingerisoomlaste seltsid.
Korraldajad paluvad kõigil, kes
on huvitatud soome ja ingeri-
soomlaste kultuuri toetamisest
Eestis, kanda end valimisnime-
kirja. Teabe saamiseks ja regist-
reerimiseks palume võtta ühen-
dust Viljandi Ingeri-Soome Kul-
tuuriseltsiga tel 508 4601 või
tulla esmaspäeviti kella 17–21
Viljandi Inkeri majja aadressil
Pikk t 4.

Mälestame kallist vanatädi

MARE MÄGIT

Avaldame sügavat kaastunnet
Reinule.

Aino ja Aune ning
Kristina peredega

Muld mälestusi matta ei saa...

Mälestame head ja abivalmis
naabrit

ILMAR TAMTIKUT

Meie siiras kaastunne lähedas-
tele.

Virve ja Valdik, Terje, Taavi,
Taivo, Toomas, Tõnu, Tarmo,
Tiina ja Tõnis peredega

Südamlik kaastunne Arnele ja
Tõnisele kalli isa ja vanaisa

ILMAR TAMTIKU

kaotuse puhul.

Kärstna jahiselts

Mälestame

ILMAR TAMTIKUT

Sügav kaastunne lastele perede-
ga.

Silvia, Linda ja Carmen perega

Südamlik kaastunne lähedastele

ILMAR TAMTIKU

kaotuse puhul.

Mälestab perekond Hansberg.

Sakala kingikotist leiad

Kalev
ANNO 1806

www.kalev.ee

PARAPSÜHHOOLGILINE ABI

ALBERT STEPANJAN
(OÜ Võlur Albert, reg-nr 10055321)

JÕULU-SOOSTUS 30%

aitab vabaneda alkoholi- ja nikotiinisõltuvusest, liigsest kehakaalust, stressist, depressioonist, kaela- ja seljavaludest ning muudest probleemidest.

www.stepanjan.com

Vastuvõtt Viljandis **12. detsembril**.
Registreerumine tel 508 8237.

Sakala kingikotist leiad

LUMENE
FINLAND

Jalgi meid Lumene Eesti
www.mgbeauty.ee

UNISTAR **ÄRIMAJA**

Unistar Autokeskus

KINDLUSTUSE KAHJUKÄSITLUS

autode ja kaubikute hooldus ja remont, autoklaaside vahetus, elektritööd, diagnostika, kere- ja maalritööd, rehvitööd ja rehvihooldus

Unistar Autokeskus OÜ
Tallinna 86, Saarepeedi vald
Tel 435 5923, 435 5924.

Oleme avatud E-R 8-17, L ja P suletud
teenindus@unistarautokeskus.ee
www.unistarautokeskus.ee

EESTI METSANDUSETTEVÕTE AASTAST 2001

EESTI METSNIK
Metsameister üle Eesti

**Hooldusraided
Uuendusraided
Raietööd ja transport**

**Metsamaa ost
Kasvava metsa ost
Metsamaterjali ost**

Metsaomaniku nõustamine

TEIE METSAMEISTER *Eesti Metsnik*

info@eestimetsnik.ee tel 50 700 45 www.eestimetsnik.ee

TUULEKLAASI TÄKKEID SAAB NÜÜD PARANDADA!

Parandame väiksemad täkked kõigest 30 minutiga.
Garantii 1 aasta.

Tutvumishind 29 €

Suur-Kaare t. 69, Viljandi
Tel. 444 8864

Helista või tule läbi

Sakala kingikotist leiad

A. Le Coq
1807

www.alecoq.ee

SOOMES TÖÖTAV EESTLANE! SINU PALK ON MAKSTUD VALESTI?

Võta ühendust Soome õigusbürooga, kelle kaudu saad palga tagasi, samuti nõu ja abi tööprobleemides.

Tulevikuski saab sinu palk olema õige. Pakume abi ka muudes juriidilistes küsimustes.

RÄÄGIME EESTI KEELT!

ScanLex Oy
Energiakuja 3, 00180 HELSINKI
toimisto@scanlex.fi
tel. +358 50 433 6142 / +372 59 057 419

ScanLex Lawyers

Eesti Pärimusmuusika Keskus

12. detsembril kell 13.00
Viljandi pärimusmuusika aidas

Päevane kontsertkohtumine
Tanel Padar
Pilet: 3.50 €

Hooajatoetaja:

PUIDUKODA
www.puidukoda.eu

OÜ Puidukoda on Karksis asuv 1997. aastal asutatud Prantsuse kapitalil põhinev ettevõtte. Meie põhitegevuseks on kõrgema lisandväärtusega hoovalmaterjali tootmine ning turustamine. Meie põhiväärtusteks on pidev areng ja avatus väljakutsetele.

Otsime oma töökasse ja aktiivsesse kollektiivi

RAAMATUPIDAJA-PERSONALISPETSIALISTI, kelle peamised tööülesanded on:

- tavapärased raamatupidamistoimingud,
- personaliga seotud küsimuste lahendamine ja dokumentatsiooni haldamine.

OSTU- JA LOGISTIKAOSAKONNA ASSISTENTI, kelle peamised tööülesanded on:

- dokumentatsiooni haldamine,
- suhtlemine erinevate osapoolte ning koostööpartneritega.

Kandidaatidelt ootame:

- keskeri- või kõrgharidust (raamatupidaja-personalispetsialisti puhul raamatupidamisalane haridus),
- eelnevat töökogemust vastavalt raamatupidajana või ostu/logistika valdkonnas,
- head meeskonnatöö- ja suhtlemisoskust, kohanemisvõimet ja pingetalluvust,
- iseseisvust, kohusetundlikkust, korrektsust ja täpsust oma tööülesannete täitmisel,
- heal tasemel eesti, vene ja inglise keele oskust.

Täiendav info Puidukoda OÜ kodulehel www.puidukoda.eu, aadressil personal@puidukoda.eu või telefonil +372 521 6776.

Kandideerimiseks saada oma CV koos motivatsioonikirjaga e-posti aadressile personal@puidukoda.eu hiljemalt 15.12.2013.

LÄHEDANE JA USALDUSVÄÄRNE KINNISVARABÜROO!

suur krunt (5657 m²).
Hind 22 000 €.
Siirius Sikka, tel 5666 5424.

Müüa 2-toaline korter Abja-Paluoja Nuia tee 1. Kesküte, III korrus, üp 51,3 m².
Hind 9780 €.
Siirius Sikka, tel 5666 5424.

Müüa majaosa Viljandis Kalda pst. 1/2-suurune kaasomandiosa kinnistust, üp 63,1 m². Kasutuskord seadud. Hoonesse eraldi sissepääs ning ainukasutuses on garaaz ja suur aed.
Hind 49 700 €.
Siirius Sikka, tel 5666 5424.

Müüa kaunis ja moodne eramu Viljandi vallas. Krunt 1,4 ha.
Hind 145 000 €.
Jüri Ojamaa, tel 5660 8075.

Müüa kinnistu Karksi vallas Kõvakülas. Looduskaunis asukoht, ca 2 km Karksi-Nuiast. Üp 14,4 ha.
Hind 99 800 €.
Siirius Sikka, tel 5666 5424.

Rendile anda kaarhall Viljandi vallas Savikoti külas. Ca 10 km kaugusel Viljandist, üp 533,3 m². Tööstusvool, aiaga ümbritsetud.
Hind 450 €.
Lily Skurin, tel 5663 1991.

Tartu tn 11 / Lossi 29 • Tel 433 0111 • viljandi@pindi.ee
www.pindi.ee • www.eri.ee